

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Možnosti využití technických památek při rozvoji
cestovního ruchu v Libereckém kraji**

Michal Zechovský

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michal Zechovský

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Možnosti využití technických památek při rozvoji cestovního ruchu v Libereckém kraji

Název anglicky

The opportunities to use technical monuments for the development of tourism in Liberec Region

Cíle práce

Práce bude charakterizovat význam technických památek v cestovním ruchu. V rámci vybraného regionu (Liberecký kraj) pak bude posouzena možnost jejich využití pro podporu rozvoje cestovního ruchu.

Metodika

Výběr a studium relevantní odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které se vztahují k tématu bakalářské práce.

V různé míře budou použity metody analýzy, syntézy a komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Památky, cestovní ruch, Liberecký kraj, turismus, technické památky, Česká republika, region

Doporučené zdroje informací

ČSÚ Statistická ročenka České republiky 2019, ČSÚ, Praha, 2019, 832 s., ISBN 978-80-250-2955-8

INDROVÁ, J. Cestovní ruch : (základy). Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

LEDNICKÝ, V. Technické památky v cestovním ruchu, Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2004

MALÁ, V. Základy cestovního ruchu. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0439-1.

PALATKOVÁ, M. Mezinárodní turismus : analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. Technické památky České republiky, 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2012, ISBN 978-80-7346-141-6.

UNWTO Tourism Highlights: 2019 Edition, UNWTO 2019, Madrid, ISBN: 978-92-844-2114-5

ZELENKA, J. a PÁSKOVÁ, M. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2

Železniční památky Čech, Moravy a Slezska / Petr Vokáč

10 let provozu muzejní železnice Česká Kamenice – Kamenický Šenov / Miroslav Fog

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zbyněk Kuna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 02. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Možnosti využití technických památek při rozvoji cestovního ruchu v Libereckém kraji" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Zbyňkovi Kunovi, Ph.D. za jeho pomoc, cenné rady, odborné informace, které mi poskytl a trpělivost během zpracování. Výrazně mi pomohl při tvorbě této bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu a veškerou pomoc.

Možnosti využití technických památek při rozvoji cestovního ruchu v Libereckém kraji

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na využití technických památek při rozvoji cestovního ruchu v Libereckém kraji. Teoretická část popisuje obecné informace v cestovním ruchu, zabývá se jeho charakteristikou a postupným vývojem. Tato část poukazuje i na popularitu cestovního ruchu, jelikož tento pojem je v dnešní době čím dál tím více populární. Praktická část poukazuje na možnosti využití technických památek. V této části je navržena turistická trasa, která se skládá z velmi oblíbených míst Libereckého kraje. Je zde zahrnuta kalkulace veškerých nákladů na sedmidenní výlet.

Klíčová slova: technické památky, cestovní ruch, turismus, Liberecký kraj, Liberec, typologie cestovního ruchu, turistické trasa

The opportunities to use technical monuments for the development of tourism in Liberec Region

Abstract

The bachelor thesis focuses on the use of technical monuments in the development of tourism in the Liberec Region. The theoretical part describes general information relating to tourism, deals with its characteristics and gradual development. This part also points to the popularity of tourism, as this concept is becoming increasingly popular today. The practical part points out the possibilities of using technical monuments. In this part, a tourist route is planned, which consists of the most popular places in the Liberec Region. It includes a calculation of all costs for a seven-day trip.

Keywords: technical monuments, tourist industry, tourism, Liberec Region, Liberec, typology of tourism, tourist route

Obsah

Úvod	12
1 Cíl práce a metodika	13
1.1 Cíl práce	13
1.2 Metodika	13
2 Cestovní ruch a jeho význam	14
2.1 Cestovní ruch	14
2.1.1 Definice cestovního ruchu	15
2.1.2 Typy cestovního ruchu.....	15
2.1.3 Organizace cestovního ruchu.....	18
2.1.4 Cestovní ruch jako systém	19
3 Vývoj cestovního ruchu v ČR.....	21
3.1 Vývoj turismu v ČR do roku 1989.....	21
3.1.1 Turismus v období 1848–1918	22
3.1.2 Meziválečný vývoj turismu 1918-1939	22
3.1.3 Rozvoj po 2. světové válce československého turismu	23
3.1.4 Vývoj turismu po roce 1989	24
3.2 Vývoj a perspektiva turismu České republiky	24
3.3 Vývoj turismu před pandemií koronaviru a jejího průběhu	25
4 Charakteristika Libereckého kraje	29
5 Cestovní ruch v Libereckém kraji.....	31
5.1 Dopravní infrastruktura	33
6 Návrh turistické trasy	35
6.1 Doprava	35
6.2 Stravování	35
6.3 Ubytování.....	35
6.4 Sedmidenní turistický program	37
6.4.1 První den	37
6.4.2 Druhý den	39
6.4.3 Třetí den.....	41
6.4.4 Čtvrtý den	43
6.4.5 Pátý den.....	45
6.4.6 Šestý den.....	47
6.4.7 Sedmý den.....	50
6.5 Kalkulace nákladů.....	52
6.5.1 Náklady-ubytování.....	52

6.5.2	Náklady-stravování	53
6.5.3	Náklady-doprava.....	53
6.5.4	Náklady na dny dle programu.....	53
7	Závěr.....	54
8	Seznam použité literatury.....	55
9	Seznam internetových zdrojů	57
10	Přílohy	58

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Plánovaná dálnice D35</i>	34
<i>Obrázek 2: Hornický důl v Harrachově</i>	38
<i>Obrázek 3: Výrobná skla v Harrachově</i>	40
<i>Obrázek 4: Zubačka na trase Tanvald-Kořenov</i>	43
<i>Obrázek 5: Malé vodní elektrárny na Tanvaldsku</i>	44
<i>Obrázek 6: Kryt civilní obrany Liberec</i>	46
<i>Obrázek 7: Restaurace Ještěd</i>	48
<i>Obrázek 8: Kabinová lanovka na Ještěd</i>	49
<i>Obrázek 9: Orloj v Kryštofově Údolí</i>	51
<i>Obrázek 10: Železniční viadukt v Kryštofově Údolí</i>	52

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Celkový počet turistů s ubytováním HUZ do ČR podle krajů v roce 2019</i>	29
<i>Tabulka 2: Přehled na první dva dny pobytu</i>	41
<i>Tabulka 3: Přehled na třetí a čtvrtý den pobytu</i>	45
<i>Tabulka 4: Přehled na pátý a šestý den pobytu</i>	50
<i>Tabulka 5: Ceník ubytování v Hotelu Grand v Tanvaldě včetně DPH</i>	58
<i>Tabulka 6: Nabídka ubytování v Hotelu David v Harrachově</i>	58
<i>Tabulka 7: Nabídka ubytování v hotelu Ještěd (ceny s DPH)</i>	58
<i>Tabulka 8: Ceník dopravy pro BUS MERCEDES-BENZ SPRINTER 519 CDI 20 osob</i>	58

Seznam grafů

<i>Graf 1: Počet návštěvníků podle druhu cestovního ruchu v roce 2019</i>	26
<i>Graf 2: Příjezd zahraničních turistů v (milionech) do ČR od roku 2010 do 2020</i>	27
<i>Graf 3: Porovnání počtu turistů do ČR roku 2019 a 2020, kdy vznikla celosvětová pandemie koronavirus</i>	27
<i>Graf 4: Příjmy ze zahraničního cestovního ruchu v (USD mld) od 2010 do 2020</i>	28
<i>Graf 5: Věkové složení obyvatelstva Libereckého kraje podle věkových skupin</i>	32

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSA	České aerolinie
ČSU	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
FIS	Mezinárodní lyžařská asociace
HDP	Hrubý domácí produkt
HUZ	Hromadné ubytovací zařízení
MHD	Městská hromadná doprava
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
USD	Americký dolar

Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na využití technických památek pro rozvoj cestovního ruchu v Libereckém kraji. Cestovní ruch zastává významnou roli národního hospodářství a je tak i ekonomickým fenoménem, který se stal součástí našeho každodenního života. Stálý vývoj cestovního ruchu jenom potvrzuje jeho dominantu. Významnost tohoto odvětví pramení z několika důvodů. Lidé stále více cestují do okolního světa za rekreací, poznáváním či za účelem osobního rozvoje. Cestování má pro společnost význam jak politický, tak i mezinárodní. Tento význam je důležitý pro neustálé zlepšování se vztahů mezi národy nebo poznávání odlišných kultur. Pro ekonomiku spočívá důležitost cestovního ruchu v příjmu finančních prostředků.

Existuje mnoho faktorů, které cestovní ruch výrazně ovlivňují. Jedním z faktorů je dopravní infrastruktura, díky ní je lepší dostupnost na vybraná místa. Předpokladem takové dostupnosti je neustále rozšiřující se síť dálnic, silnic, železnic a cyklostezek. Dalším faktorem je dostupnost služeb, jako jsou ubytovací, stravovací, kulturní a jiná zařízení. Pokud je většina uvedených faktorů v dané oblasti na vysoké úrovni, jedná se o místo potencionálně výhodné a může zde být provozován cestovní ruch na vysoké úrovni.

V dnešní době lidé cestují čím dál tím více. Cestují za účelem dovolené, odpočinku, pracovní cesty nebo jako turisté. Cestování nám nabízí několik způsobů dopravy, všemožné druhy služeb, které nám cestování zpřístupňují stále více. Cestování je v dnešní době jednodušší, než tomu bylo dříve.

1 Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Cílem práce je využití technických památek pro rozvoj cestovního ruchu v Libereckém kraji. Práce popisuje cestovní ruch a jednotlivá odvětví jako celek. Dalším cílem bude popis cestovního ruchu v národním hospodářství.

V teoretické části se nachází základní informace týkající se tématu. Obsahuje informace o technických památkách jejich historie a informací v současném stavu.

V praktické části bude vytvořena turistická trasa, která bude zahrnovat technické památky v této oblasti. Většina uvedených míst je nyní již zapomenuto, ale určitě by bylo vhodné upozornit na jejich význam, ale také atraktivitu regionu, ve kterém se nachází. Dílčími cíli je charakterizování technických památek Libereckého kraje a jejich současný stav a zjistit možnosti pro další využití v cestovním ruchu. Posledním cílem je přilákat návštěvníky nejen na uvedené památky, ale i do Libereckého kraje.

1.2 Metodika

Nastudování vybrané literatury bylo potřebné k získání potřebných informací a následné vypracování této práce. Informace byly čerpány jak z odborné literatury, tak z internetových zdrojů.

Teoretická část slouží k popisu základních informací, obsahuje definice a typologii cestovního ruchu. Tato část rozšiřuje povědomí o cestovním ruchu a přehledu základní terminologie. Zde je využit vědecký popis a komparační metoda. Definováno je využití technických památek v dřívější době a v současnosti.

V praktické části je využita metoda analýzy, indukce a pozorování. Metoda analýzy je využita hlavně v rozboru a faktech o technické památce. Indukce je využívána při popisu jednotlivých památek. Při návštěvě památek je využita metoda pozorovací. Na základě nasbíraných informací o Libereckém kraji, je v práci popsána sedmidenní trasa a její zaměření na technické památky, které by měli oslovit širokou veřejnost.

2 Cestovní ruch a jeho význam

2.1 Cestovní ruch

Lidé mají potřebu cestovat, seznamovat se s národy a jejich zvyky, kulturou a historií. Proto lidé cestují již tisíciletí, nehledě na válečné konflikty, nesjízdné cesty, hlad a další jiná omezení. Cestování je charakterizováno především přemísťování jedinců, skupin osob podle zájmů a cílů.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že cestování je obecným pojmem, který označuje přemísťování lidí prostorově i časově. Cestování a cestovní ruch jsou chápány jako dva související pojmy, které charakterizují určitý životní styl člověka. Patří sem odpočinek, zábava, sport, poznání okolí, léčba a další činnosti. Rozdílem od cestování je cestovní ruch kategorií, jež se nachází pod silným vlivem ekonomiky. Základní charakteristika cestovního ruchu lze spatřovat v dočasnosti změny místa stálého bydliště, nevýdělečném charakteru cesty a pobytu a tvorbě vztahů mezi lidmi, které cestovní ruch vyvolává.¹

Pro cestovní ruch je důležité vymezit místo bydliště, přičemž cestovní ruch představuje odjezd lidí z místa jejich bydliště do jiné oblasti či jiného státu za účelem cestování. Cestovní ruch velmi souvisí s volným časem, neboť pojem volný čas vychází z obecné definice cestovního ruchu jako způsob odpočinku.

Důležitým pojmem, s kterým se můžeme setkat v souvislosti s cestovním ruchem, je účel cestování, který napomáhá vymezení typů činností, jež spadají pod cestovní ruch. Mezi hlavní cíle cestovního ruchu jsou zábava, rekreace a poznání, dále se někteří lidé účastní cestovního ruchu za účelem ozdravení a léčení, jiní sledují profesní cíle, navštěvují známé a příbuzné atd. V České republice se z hlediska účelu cestování dělí cestovní ruch na mnohé typy, rozlišuje se např. rekreační cestovní ruch, kulturně poznávací cestovní ruch, cestovní ruch zaměřený na poznávání přírodního prostředí, zdravotně orientovaný cestovní ruch, cestovní ruch se společenskými motivy, vzdělávacími, profesními, náboženskými, dobrodružnými motivy atd.²

¹BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha:Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1

²PETRUŠ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-29-5.

Cestovní ruch dále představuje důležitou součást ekonomiky. Přispívá k růstu zaměstnanosti lokálního obyvatelstva, k využívání kapacity hotelů, restaurací, kulturních i sportovních akcí a k přílivu zahraniční měny. Cestovní ruch, založený na využití domácích turistických zdrojů, je významnou položkou příjmů státního rozpočtu nejen České republiky.³

2.1.1 Definice cestovního ruchu

Cestovní ruch se projevuje ve více formách a aspektech, proto je obtížné ho jedinečně a přesně definovat. Přitom význam cestovního ruchu a jeho stanovení její přesnější definice je nezbytné:

- Za účelem zkoumání, analýzy rozvoje cestovního ruchu jako sociálně ekonomického jevu;
- Za účelem statistického zkoumání cestovního ruchu, s co možnou nejvyšší přesností;
- Za účelem legislativních a ekonomických úlev stanovených zákony řady zemí a společenstev v oblasti cestovního ruchu.⁴

2.1.2 Typy cestovního ruchu

Nejrozšířenějším pojmem z hlediska územní realizace cestovního ruchu je mezinárodní cestovní ruch, který zahrnuje pohyb účastníků mezi státy bez konkrétního teritoriálního určení.⁵

³ PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.

⁴ BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1

⁵ PŮTOVÁ, Barbora. *Antropologie turismu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4354-0.

Cestovní ruch členíme podle různých hledisek. Nejčastěji vycházíme z níže uvedených kritérií:

a) **Místo realizace**, kdy se tímto místem rozumí stát, členíme cestovní ruch podle UNWTO na:

- a. Domácí cestovní ruch
- b. Zahraniční cestovní ruch

Domácí cestovní ruch, při němž účastníci nepřekračují státní hranice vlastní země.

Zahraniční cestovní ruch je cestovní ruch, který zahrnuje příjezdy a výjezdy za hranice státu.

Dále se dělí z hlediska vztahu k národnímu hospodářství na:

- Aktivní zahraniční cestovní ruch (příjezdový cestovní ruch), který znamená příjezdy a pobyt zahraničních návštěvníků (cizinců). Aktivní cestovní ruch je z pohledu příslušného státu přínosem platebních prostředků a přispívá k aktivní straně platební bilance.
- Pasivní zahraniční cestovní ruch (výjezdový cestovní ruch), který znamená pro příslušný stát vycestování (výjezdy) vlastních občanů do zahraničí a pobyt v zahraničí. Představuje tedy výdej platebních prostředků do zahraničí a zatěžuje tím tedy pasivní stranu platební bilance.

Veškerý zahraniční cestovní ruch je označován pojmem mezinárodní cestovní ruch.

V odborné literatuře a v praxi se používají následující označení:

- „vnitřní“ cestovní ruch, který označuje pohyb a pobyt účastníků cestovního ruchu uvnitř hranic jednoho státu, jedná se tedy o souhrn účastníků domácího a příjezdového cestovního ruchu,
- „národní“ cestovní ruch, který označuje pohyb a pobyt účastníků cestovního ruchu uvnitř vlastní země mimo ni, jedná se o souhrn účastníků domácího a výjezdového cestovního ruchu.⁶

⁶ PŮTOVÁ, Barbora. *Antropologie turismu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4354-0.

Tranzitní cestovní ruch je cestovní ruch spojený s průjezdem územím určitého státu, který nezahrnuje pobyt a je omezen určitým počtem hodin. Z pohledu úhlu národního hospodářství a platební bilance daného státu má stejný charakter jako aktivní cestovní ruch.

b) Ze způsobu účasti a formy úhrady nákladů na:

- Volný cestovní ruch
- Vázaný cestovní ruch

Volný cestovní ruch (též „komerční“) je forma cestovního ruchu, kdy si účastníci hradí účast pouze ze svých příjmů a o účasti se svobodně rozhodují.

Vázaný cestovní ruch (též „sociální“) je takový cestovní ruch, kdy úhrada za účastníka je plně hrazena nebo doplňována ze společenských fondů (fondy kulturních a sociálních potřeb atd.). Účast a poskytnutí příspěvku je v těchto případech vázána splněním určitých podmínek (zaměstnání, členství v různých organizacích apod.). Vázaný cestovní ruch zahrnuje i částečně lázeňské léčení a dětskou rekreaci.⁷

c) Ze způsobu a organizace zabezpečení služeb cestovního ruchu na:

- Cestovní ruch neorganizovaný
- Cestovní ruch organizovaný

Neorganizovaný cestovní ruch je cestovní ruch, kdy si vše potřebné zajišťuje sám účastník, nebo pouze částečně využívá služeb cestovní kanceláře.

Organizovaný cestovní ruch je takový, kdy kompletní cestu a pobyt zajišťuje organizace, jako je cestovní kancelář, odbory atd.⁸

⁷ PŮTOVÁ, Barbora. *Antropologie turismu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4354-0.

⁸ MALÁ, V. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0439-1

d) Z délky účasti trvání cesty na:

- Krátkodobý cestovní ruch
- Dlouhodobý cestovní ruch

Krátkodobý cestovní ruch je významný tím, že jeho maximální délka pobytu trvá 3 dny mimo trvalé bydliště.

Dlouhodobý cestovní ruch naopak předpokládá pobyt delší než 3 dny mimo trvalé bydliště.

Výše uvedené členění platí jak v domácím, tak i v zahraničním cestovním ruchu. Ekonomický význam tohoto rozdělení členění spočívá v odlišných nákladech na vybavení míst cestovního ruchu.⁹

2.1.3 Organizace cestovního ruchu

Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO – United Nations World Tourism Organisation) zavedla další typy cestovního ruchu, a to cestovní ruch vnitrostátní neboli vnitřní (veškerý cestovní ruch na území státu, tedy jak domácí, tak příjezdový) a cestovní ruch národní (zahrnující veškerý cestovní ruch obyvatelstva státu, tedy domácí i výjezdový).¹⁰

Někdy se používají pro vymezení cestovního ruchu termíny jako jsou např. rekreace, turistika apod., které však nelze chápat jako synonyma pojmu cestovní ruch. Rekreace je většinou považována za činnost lidí, kteří se zabývají organizací a využíváním svého volného času. V každém případě rekreace představuje jeden ze základních motivů cestovního ruchu, stejně jako turistika (součástí sportovně orientovaného cestovního ruchu, nemůže být zaměňováno s cestovním ruchem jako celkem).¹¹

⁹ MALÁ, V. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0439-1

¹⁰ *UNWTO Tourism Highlights: 2019 Edition*, UNWTO 2019, Madrid, ISBN: 978-92-844-2114-5

¹¹ *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/ucast-v-mezinarodnich-organizacich/svetova-organizace-cestovniho-ruchu-\(unwto\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/ucast-v-mezinarodnich-organizacich/svetova-organizace-cestovniho-ruchu-(unwto))

Může být však za synonymum cestovního ruchu považován termín turismus, který vznikl počestěním výrazů označujících cestovní ruch ve světových jazycích.¹²

2.1.4 Cestovní ruch jako systém

Cestovní ruch je možné zkoumat jako systém, jednota prvků, mezi kterými jsou určité vzájemné vazby. Součástí systému jsou tři podsystémy: subjekt, objekt a předmět cestovního ruchu.

Subjekt

Subjektem je účastník cestovního ruchu, který je charakterizován souborem vlastností a stavů (fyziologických, ekologických, ekonomických, sociálních), jehož znalost je pro poskytovatele služeb cestovního ruchu nezbytná. Subjekt je nositelem poptávky a spotřebitelem produktu cestovního ruchu a může jím být návštěvník (turista) či stálý obyvatel (rezident).

Objekt

Objektem cestovního ruchu je vše, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Objekt je tvořen cílovým místem či destinací cestovního ruchu (turistickými centry a oblastmi zahrnujícími komplex přírodních a kulturně – historických aktivit). Objekt je nositelem nabídky. Uspokojení účastníka (subjekt) prostřednictvím zboží a služeb nabízených podniky a institucemi cestovního ruchu v daném místě.¹³

Předmět

Předmětem cestovního ruchu je produkt cestovního ruchu. Jedná se o výrobek, službu či jejich soubor, který slouží k uspokojení potřeb účastníků cestovního ruchu.¹⁴

¹² Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/ucast-v-mezinarodnich-organizacich/svetova-organizace-cestovniho-ruchu-\(unwto\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/ucast-v-mezinarodnich-organizacich/svetova-organizace-cestovniho-ruchu-(unwto))

¹³ BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1

¹⁴ INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: (základy)*. Vyd. 2., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

Produkt představuje soubor služeb, které produkuje a nabízí cílové místo a podniky cestovního ruchu. Typickým produktem cestovního ruchu je produkt cestovní kanceláře zájezd, který představuje sestavenou kombinaci služeb nabízenou za souhrnnou cenu.¹⁵

¹⁵ INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: (základy)*. Vyd. 2., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

3 Vývoj cestovního ruchu v ČR

3.1 Vývoj turismu v ČR do roku 1989

Na území České republiky se faktory vzniku a vývoje turismu nijak významně nelišily od faktorů vzniku a vývoje turismu v ostatních evropských zemích. Na rozvoji se postupně začaly v jednotlivých zemích projevovat ekonomické a mimoekonomické faktory působící na poptávku i nabídku turismu v různé míře.

Faktory ovlivňující vznik a vývoj turismu:

1. Ekonomické faktory
 - a. obnovovat spojení s přírodou
 - b. poznávání a vzdělání
 - c. obnovovat styk s lidmi
2. Mimoekonomické faktory
 - a. Podmínky mírového života
 - b. Existence budoucnosti pro rozvoj turismu
 - c. Svoboda pohybu¹⁶

Faktory v makroprostředí a mikroprostředí:

Vznik a rozvoj turismu jako důsledek trendů a faktorů v makroprostředí, k nimž se může řadit faktory:

- Ekonomické (vývoj HDP/obyvatele, inflace, nezaměstnanost)
- Politické a legislativní (volnost pohybu, bezpečnostní a politická rizika, povinnost víza)
- Společenské (společenské postoje, zdravotní faktory, otázky bezpečnosti)
- Demografické (rozsah rodiny, věk obyvatelstva, vzdělání)
- Technologické (informační a komunikační technologie, vývoj dopravní technologie)¹⁷

¹⁶ PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-29-5.

¹⁷ JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0

- Ekologické (životní prostředí, rozvoj turismu, legislativa)
- Konkurenční prostředí (trh turismu či jeho součástí – monopol, oligopol, volná konkurence, síla nabízejících a prodávajících)

Podrobněji tak můžeme zkoumat vliv mikroprostředí na vývoj turismu, k nimž se řadí faktory:

- Struktura a charakter firem (struktura podle služeb, právní forma, příslušnost k soukromému, veřejnému či nevládnímu neziskovému sektoru)
- Dodavatelé (dodavatelé pro jednotlivé firmy v turismu, podíl domácích a zahraničních dodavatelů, ochrana spotřebitele)
- Marketingoví zprostředkovatelé (využití komunikačních a informačních technologií, počet mezičlánků mezi spotřebitelem a producentem služby, měnící se distribuční cesty od nepřímých k přímým)
- Současní zákazníci (rozhodovací proces klienta, chování klientů)¹⁸

3.1.1 Turismus v období 1848–1918

Období od poloviny 19. století do roku 1918 lze označit za převratné a v mnoha směrech revoluční. Období let 1848-1918 se vyznačuje vysokou dynamikou rozvoje v oblasti průmyslové výroby, komunikačních technologií (tisk, telegraf) i dopravy (vlak, počátky automobilu a elektrický motor). V rozvoji dopravy hrála v hlavní roli stále doprava železniční, kde došlo k výstavbě nových úseků. Postupně bylo třeba řešit hromadnou dopravu uvnitř velkých měst, a to pomocí tzv. elektrické dráhy nebo tramvajovou dopravou.

3.1.2 Meziválečný vývoj turismu 1918-1939

Zásadním politickým faktorem je vznik Československé republiky, který se odrazil výrazně v dalších ekonomických i společenských změnách majících dopady do oblasti turismu.¹⁹

¹⁸ JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0

¹⁹ PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-29-5.

V oblasti hospodářské se i přes převahu strojírenského průmyslu rozvíjel i stavební, potravinářský a kovo zpracující. V roce 1920 získali licenci ČSR dvě letecké společnosti, ale nakonec koncese na žádnou pravidelnou linku neobdržely, ČSA fungují od roku 1923. Trend v rozvoji dopravy uvnitř měst či mezi nimi si vynutil stavbu další infrastruktury (mosty, silnice, tunely). Největší nárůst bylo možno sledovat v automobilové dopravě, a to i právě v Liberci. Železniční doprava a její rozložení železničních tratí tak, jak vznikly do první světové války, se již prakticky neměnila. Technologicky významnou změnou železniční dopravy představovala elektrifikace tratí a vybudování trolejového vedení, a to kvůli snížení znečištění center měst kouřem z parních lokomotiv.

3.1.3 Rozvoj po 2. světové válce československého turismu

Československý turismus se rozvíjel jak po linii kvalitativní, tak i kvantitativní. Některé formy turismu byly omezeny (zahraniční turismus, volný turismus), to se odrazilo ve vysoké dynamice jiných forem (domácí turismus, vázaný turismus). Hlavní faktory poválečného rozvoje jsou následující:

1. Ekonomické

- Centrálně plánovaná ekonomika po roce 1948 (likvidace soukromého vlastnictví)
- Devizový kurz a monopol
- Zaostávající infrastruktura turismu orientovaná na vázaný turismus
- Obecný nárůst spotřeby v turismu

2. Legislativní a politické názory

- Omezení volnosti pohybu
- Teritoriální zaměření zahraničního turismu na země socialistického bloku
- Likvidace soukromého vlastnictví
- Vznik institucí a orgánů pro podporu turismu

3. Technologické faktory

- Rozvoj dopravy (automobilismu) a tedy rozvoj mobility²⁰

²⁰ PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-29-5.

3.1.4 Vývoj turismu po roce 1989

Pro cestovní ruch znamenal rok 1989 bouřlivý vývoj. Vývojem je myšleno uvolnění hranic, politické a ekonomické změny. Změny znamenaly pro turismus velký rozvoj, příkladem toho je nárůst příjezdů návštěvníků ze zahraničí i výjezdů obyvatel z České republiky do zahraničí, zvyšování počtu ubytovacích zařízení, podnikatelských subjektů (hlavně cestovních kanceláří). Statistická data pro cestovní ruch do roku 1995 byla získávána velmi omezeně, data jsou zpracována pomocí dotazníků. V letech mezi 1994 a 1995 se důležitou součástí počtu stala část podnikatelských subjektů, které nebyly zapsány v Obchodním rejstříku, ale významně se podílely na poskytování služeb v oblasti ubytování.²¹

3.2 Vývoj a perspektiva turismu České republiky

Ekonomický vývoj České republiky roku 2004 je významným mezníkem z důvodu vstupu do Evropské unie. Význam vstupu do EU je zejména ekonomický. Členství znamená významný faktor rozvoje turismu v teritoriálním zaměření zahraničního turismu, v legislativní oblasti (např. ochrana spotřebitele) a v neposlední řadě v možnosti čerpat finanční podporu pro rozvoj domácího turismu. Nabídka turismu jako souhrn zboží a služeb, které se snaží prodávající realizovat na trhu turismu. Předmětem nabídky jsou veškeré služby a zboží, které slouží k uspokojení potřeb účastníků turismu.

Vývoj turismu v následujících letech bude ovlivňován i vývojem mezinárodním. V roce 2003 byla vydána zpráva Evropskou komisí cestovního ruchu o trendech cestovního ruchu. Ze zprávy vyplynulo, že se budoucí vývoj bude zaměřovat především na nové cílové skupiny turistů, jedná se hlavně o starší obyvatelé, díky zvyšující se vzdělanosti se zvyšuje i zájem o historii, kulturu a umění. Turisté budou důraznější na kvalitu služeb, které daný region bude moci nabídnout. V oblasti dopravy bude vyhledáváno především služeb nízkonákladových přepravečů, protože nadměrnému využívání automobilů se předpokládá i vyšší zájem o moderní vysokorychlostní železnice.²²

²¹ PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-29-5.

²² *Vývoj české ekonomiky* [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ff0036b2ba>

V České republice bude nadále převažovat kulturně poznávací turismus, který se odvíjí od rozsahu a koncentraci přírodních, kulturních a historických předpokladů. Hlavním cílem zájmu zůstane nadále Praha, kde je nejvýznamnější oblast cestovního ruchu, především zahraničního turismu. Perspektivní rozvoj vyžaduje i v ostatních regionech České republiky vytvořit kvalitní nabídku produktů jednotlivých oblastí, kde aktuálně chybí, nebo je minimální. Tyto podmínky je třeba vytvářet, jinak u zahraničních turistů bude nadále vzrůstat zájem především o poznávací rekreaci než o dlouhodobější pobyt. Z oblasti domácího cestovního ruchu lze předpovídat, že kvůli vývoji české ekonomiky (např. zvyšování cen a nákladů na zajištění životních potřeb), vzroste poptávka především po dovolených na území České republiky.

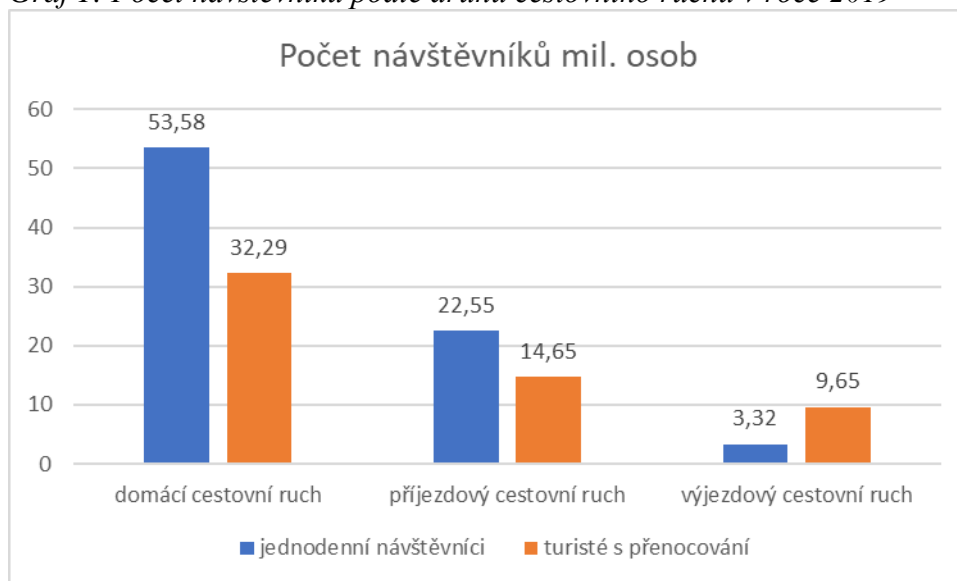
Perspektivu cestovního ruchu v České republice ovlivní i její členství v Evropské unii. Určitou výhodou v příjezdovém i výjezdovém cestovním ruchu je především odstranění bariér v pohybu osob zrušením pasových a celních kontrol, využití dokladů, které platí v dané zemi v rámci Evropské unie. Větší nároky turistů se neobejde bez stále zkvalitňování služeb v ubytovacích a stravovacích zařízeních.²³

3.3 Vývoj turismu před pandemií koronaviru a jejího průběhu

Výrazně zamíchala se statistikou návštěvnosti za uplynulý rok koronavirové pandemie, která omezila možnost cestování do českých regionů. Omezení nejen do Libereckého kraje, ale do všech krajů, zamířilo v roce 2020 méně turistů.

²³ *Vývoj české ekonomiky* [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ff0036b2ba>

Graf 1: Počet návštěvníků podle druhu cestovního ruchu v roce 2019

Zdroj: Vlastní pracování dle stránek

https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

Počet dle Satelitního účtu cestovního ruchu za rok 2019 (ČSU) se ubytovalo v ČR 14,65 mil. zahraničních turistů. Domácích turistů se v roce 2019 ubytovalo 32,29 mil. Čeští turisté v roce 2019 vyrazili do zahraničí s ubytováním (výjezdový cestovní ruchu) v počtu 9,65 mil.

V roce 2020 počet ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních dosáhl 10,8 mil. hostů. Domácích turistů se ubytovalo skoro 8 mil. a cizích turistů 2,8 mil. Za rok 2020 hromadná ubytovací zařízení spočítala výrazný pokles počtu příjezdů i přenocování. Celosvětová pandemie v roce 2020 značně omezila možnost cestování, proto zdrojové trhy zůstaly hluboko pod výsledky z minulých let. Důležitou zdrojovou zemí pro zahraniční příjezdy zůstalo nadále Německo, odkud se ubytovat přijelo 819 tis. hostů.

Liberecký kraj se umístil v celostátním srovnání na pátém místě nejnavštěvovanějším. Zavítalo do něj za celý rok téměř 773 tisíc turistů. Dle porovnání oproti roku 2019 se v Libereckém kraji ubytovalo o 270 tisíc hostů méně, z důvodu přednosti jednodenním výletům.²⁴

²⁴ Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/d8002aaa29>

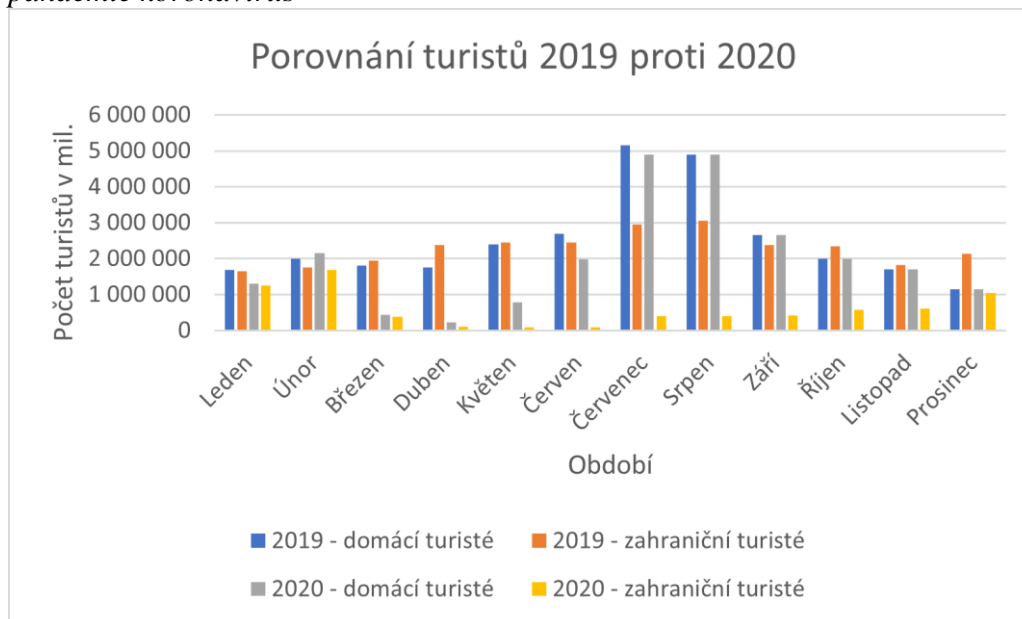
Graf 2: Příjezd zahraničních turistů v (milionech) do ČR od roku 2010 do 2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek www.e-unwto.org a www.czso.cz

Na základě grafu lze vidět, že od roku 2010 do roku 2018, je mírně vzrůstající nárůst turistů do České republiky. V roce 2019 byl největší nárůst příjezdu zahraničních turistů až 14,65 milionů. Od roku 2020 byl omezen příjezd zahraničních turistů kvůli pandemii. Českou republiku tak v roce 2020 navštívilo 10,5 milionů zahraničních turistů.

Graf 3: Porovnání počtu turistů do ČR roku 2019 a 2020, kdy vznikla celosvětová pandemie koronaviru

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek www.e-unwto.org a www.czso.cz

Ze získaných dat v grafu lze vidět, že v každém měsíci v roce 2019 navštívilo Českou republiku mnohem více, než v pandemickém roce 2020. V letních měsících červenec a srpen bylo v roce 2020 rozvolnění zákazů, proto statistika ukazuje větší nárůst turistů.

Graf 4: Příjmy ze zahraničního cestovního ruchu v (USD mld) od 2010 do 2020

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek www.e-unwto.org

V grafu jsou uvedené příjmy, které ukazují, že od roku 2010 je nárůst příjmů ze zahraničního cestovního ruchu. V roce 2010 jsou příjmy 7,172 mld USD. Vrcholem příjmu je rok 2018, kde dosahují 7,442 mld USD.

Tabulka 1: Celkový počet turistů s ubytováním HUZ do ČR podle krajů v roce 2019

Počet turistů podle krajů			
	Celkem	Nerezidenti	Rezidenti
Česká republika	21 988 000	10 891 000	11 097 000
Hl. m. Praha	7 932 512	6 788 551	1 242 959
Středočeský kraj	1 174 334	275 728	898 606
Jihočeský kraj	1 787 952	636 206	1 151 746
Plzeňský kraj	879 717	317 816	561 901
Karlovarský kraj	1 193 555	719 328	474 227
Ústecký kraj	657 946	222 498	435 448
Liberecký kraj	1 042 860	222 381	820 479
Královéhradecký kraj	1 410 305	318 039	1 092 266
Pardubický kraj	482 353	61 143	421 210
Kraj Vysočina	606 444	76 777	529 667
Jihomoravský kraj	2 136 191	756 416	1 379 775
Olomoucký kraj	761 433	148 924	612 509
Zlínský kraj	808 937	125 178	683 759
Moravskoslezský kraj	1 013 461	216 455	797 006

Zdroj: Vlastní zpracování dle webových stránek

Z tabulky lze vidět, že v roce 2019 navštívilo Českou republiku s ubytováním HUZ celkem 21 988 000 turistů. Z celkového počtu, je 10 891 000 nerezidentů a 11 097 000 rezidentů. Mezi nejnavštěvovanější kraj patří hlavní město Praha s celkovým počtem návštěvníků 7 932 512 opakem je kraj Pardubický s počtem 482 353. V této práci je popisován Liberecký kraj, který v roce 2019 navštívilo celkem 1 042 860 turistů.

4 Charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj se nachází na severu České republiky a tvoří převážně hornatý terén.²⁵

²⁵ Milan SVOBODA. *Liberec*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-484-3.

Zaujímá výhodnou geografickou polohu při hranici se Spolkovou republikou Německo a Polskem. V rámci ČR sousedí Liberecký kraj s Královéhradeckým, Ústeckým a Středočeským krajem. Kraj tvoří pouze 4 % území celé republiky. Hlavním městem kraje je Liberec. Druhým největším městem je Jablonec nad Nisou.

V průmyslu surovin Libereckého kraje jsou především kvalitní sklářské a slévárenské písků. V Minulých letech byl kraj významný těžbou a zpracováním stavebních a dekoračních kamenů, příkladem toho jsou železnobrodské pokrývačské břidlice, liberecká žula, kvalitní čediče, křemence a jiné. V současné době surovinová činnost zaměřena na těžbu písků, štěrkopísků a drceného kameniva. V okrese Semily se nachází zásoby černého uhlí z podkrkonošské pánve.²⁶

Není tomu tak dávno, co měla nejvýznamnější postavení v surovinové základně ložiska radioaktivních surovin v okolí České Lípy. Těžba a zpracování uranu přinesla v uplynulých třiceti letech velké ekonomické, sociální a ekologické změny. Roku 1990 byla ukončena těžba a v roce 1993 bylo rozhodnuto také o ukončení chemické těžby uranu, jejíž likvidace potrvá několik desetiletí.

Liberecký kraj se vyznačuje převážně průmyslovým charakterem. Zde je rozvinutý průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a zpracovatelský průmysl s odvětvím na automobilový průmysl. Specifické území v okrese Česká Lípa je bývalý vojenský prostor – Ralsko. Vojenský výcvikový prostor vznikl v padesátých letech a v jeho důsledku byla zlikvidována řada obcí. Činnost tehdejší armády zde však zanechala řadu objektů či zařízení, pro která se dodnes hledá využití.

Bohatou kulturně historickou tradici má samozřejmě i Liberecký kraj, která se odráží ve velkém množství stavebních a technických památek i kulturních zařízení. K těmto institucím patří především v Liberci Severočeské muzeum, Oblastní galerie a Státní vědecká knihovna.

Území celého kraje je významnou oblastí z hlediska cestovního ruchu. Nápadná krajina, pozoruhodnosti a přírodní útvary, kulturní a technické památky regionu se stávají cílem tuzemských i zahraničních návštěvníků.²⁷

²⁶ Milan SVOBODA. *Liberec*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-484-3.

²⁷ KARPAS, Roman. *Knihy o Liberci*. 2., dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004. ISBN 80-86761-13-4.

V kraji je několik výjimečných území jako například Krkonoše, Jizerské hory, Český ráj, Doksy a jeho okolí, Podkrkonoší, Lužické hory atd., které mají rozvinuté aktivity spojené s cestovním ruchem.²⁸

5 Cestovní ruch v Libereckém kraji

Liberecký kraj je velmi atraktivní území, nejen z hlediska přírodních lokalit, tak i kulturně historických prvků. Jejich obsáhlá koncentrace souvisí i s bohatou historií území, je významným faktorem pro rozvoj cestovního ruchu. Intenzita cestovního ruchu je závislá v přímé úměře na kvalitě dopravních podmínek oblasti. Můžeme tedy konstatovat, že méně příznivá poloha Libereckého kraje v rámci evropské sítě je kompenzována blízkostí a snadnou dostupností Německa a Polska.²⁹

Území kraje zasahuje do tří turistických regionů a tím jsou Český sever, Český ráj a Krkonoše. Největší část rozlohy 73,1 % tvoří turistický region Český sever. Dále 12,6 % spadá do turistického regionu Český ráj, jehož území dotváří obce Středočeského a Královéhradeckého kraje. Přes 14 % území kraje spoluvytváří turistický region Krkonoše.

Liberecký kraj dokáže návštěvníkům nabídnout kulturní i sportovní využití ve všech ročních obdobích, přesto jsou zřetelné rozdíly v počtu hostů ubytovacích zařízení v jednotlivých čtvrtletích roku. Podíl cizinců z celkového počtu hostů ubytovacích zařízení se dlouhodobě pohybuje na úrovni jedné třetiny. Podstatnou část skoro dvě třetiny zahraničních hostů v ubytovacích zařízení tvoří hosté z Německa. Monitoring návštěvníků je jednou z nejdůležitějších činností spojenou se stále rozvíjející se cestovním ruchem, díky němuž je potřeba zajistit struktury, názory, profily, zájmy a potřeby návštěvníků o jednotlivé formy a druhy cestovního ruchu. Získané informace jsou využívány pro zkvalitnění a rozšíření služeb spojených s cestovním ruchem.³⁰

²⁸ KARPAS, Roman. *Kniha o Liberci. 2.*, dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004. ISBN 80-86761-13-4.

²⁹ MELANOVÁ, Miloslava, Rudolf ANDĚL, Robert KVAČEK, Markéta LHOTOVÁ, Kateřina PORTMANN a Milan SVOBODA. *Liberec*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-484-3.

³⁰ *Statistická ročenka Libereckého kraje*: Statistical yearbook of the Liberecký Region. Liberec: Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, [2001]-. Souborné informace. ISBN 978-80-250-2939-8.

Liberecký kraj náleží k vysoce významným regionům a vyznačuje se velkou pestrostí přírodních ekosystémů, obsáhlou koncentrací chráněných území a botanicky a zoologicky významných lokalit. Na území se nachází 5 chráněných krajinných oblastí (Český ráj, Kokořínsko, Jizerské hory, České středohoří a Lužické hory), taktéž 8 národních přírodních rezervací, 9 národních přírodních památek, 73 přírodních památek a 36 přírodních rezervací.

Koncem roku 2020 měl Liberecký kraj celkem 443 222 obyvatel, tj. 4,1 % z České republiky a podle tohoto ukazatele je tedy druhý nejmenší kraj. Průměrná hustota kraje 140,1 obyvatel na km² převyšuje průměr republiky. Nejvyšší koncentrace obyvatel je v okrese Jablonec nad Nisou 177,4 obyvatel na km². Vývoj populace v Libereckém kraji se výrazně neodchyluje od vývoje v jiných krajích České republiky.

Graf 5: Věkové složení obyvatelstva Libereckého kraje podle věkových skupin

Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xl/vekove_slozeni_obyvatelstva_libereckeho_kraje

Obyvatelstvo kraje má oproti republikovému průměru nepatrně mladší věkovou strukturu. Průměrný věk obyvatel je 42,3 let, tedy o 0,2 let méně, než je průměr republiky. Věková skladba obyvatel má v jednotlivých oblastech kraje značné rozdíly.³¹

³¹ Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-libereckeho-kraje-2020>

Na Českolipsku je populace nejmladší v republice a opakem je Semilsko a Turnovsko, kde populace patří k nejstarším.³²

5.1 Dopravní infrastruktura

Rozvoj a jeho strategie dopravní infrastruktury Libereckého kraje respektuje sektorovou strategii rozvoje dopravní infrastruktury ve vlastnictví ČR. Podporuje tak záměry zajistit lepší napojení Libereckého kraje na multimodální evropské koridory při současného uplatnění způsobu trvale udržitelného rozvoje. Systém v Liberci je tvořen železniční, silniční a městskou hromadnou dopravou. Počátky dopravního napojení získal Liberec roku 1859 při otevření železniční tratě do Žitavy a Pardubic. Aktuálně lidé mohou využít možnosti městské hromadné dopravy – tramvajové a autobusové. Z města Liberec vychází pět železničních tratí, jimiž prochází několik silnic první třídy.

Provoz městskou hromadnou dopravou (MHD) vede Dopravní podnik měst Jablonce nad Nisou a Liberec, MHD je zapojena do Integrovaného dopravního systému pro Liberecký kraj. Tramvajová doprava je provozována od roku 1897 a od roku 1955 byla zprovozněna meziměstská linka Liberec-Jablonce nad Nisou.

Železniční doprava Liberce má přímé rychlíkové spojení do Pardubic, Hradce Králové, Děčína a Ústí nad Labem. Špatné spojení je do Prahy a nemůže tak konkurovat silničnímu spojení. Kraj ve spolupráci s některými německými politiky připravuje mezinárodní memorandum, ve kterém budou požadovat spojení Görlitz – Liberec – Praha do Transevropské sítě. Spojení do evropské sítě by také mohlo výrazně zlepšit nejen dopravní možnosti v regionu, ale i propojit trasu s dalšími evropskými metropolemi například Drážďany, Berlín a Wrocław. O rychlejším propojení se mluví desítky let, ale zatím k žádné realizaci nedošlo.³³

³² Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-libereckeho-kraje-2020>

³³ Z dopravy.cz [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://zodopravy.cz/dalsi-tlak-na-rychlejsi-zeleznici-praha-liberec-regionalni-politici-tri-zemi-chystaji-memorandum-75108/>

Silniční doprava Liberecka tvoří především silnice I/35, která tvoří průtah městem. Na I/35 navazuje dálnice D10 Turnov-Praha. Plánovaná je dálnice D35, která by propojovala Liberec – Úlibice – Hradec Králové – Svitavy – Olomouc – Lipník nad Bečvou.³⁴

Obrázek 1: Plánovaná dálnice D35

Zdroj: <https://www.cs.wikipedia.org/>

³⁴ Dálnice D35 [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <http://www.dalnice-d35.cz/>

6 Návrh turistické trasy

V praktické části bude navrhnutý sedmidenní turistický pobyt, který je zaměřen na návštěvu technických památek v Libereckém kraji. Turistický pobyt je popsán pro 20 osob, který zahrnuje dopravu, ubytovací zařízení a případné vstupné na některá z uvedených památek. Popsané je i stravování v ubytování i návštěvy restaurací. Doprava je zajištěna kombinovaně, a to vlakem a pronajatým autobusem. Na každý ze sedmi dnů je připraven program. Navrhovaný pobyt je vhodný jak pro letní sezónu, tak i pro zimní sezónu. Závěrem praktické části je celková kalkulace nákladů na pobyt, stravování, dopravy a jednotlivých dní pobytu dle uvedeného programu.

6.1 Doprava

Pro přepravu turistů je vybrána soukromá autobusová doprava p. Boukala z Jilemnice. Pronajat bude Mercedes-Benz Sprinter, který je určen pro 20 osob. Protože je mikrobusem rezervován po celý pobyt, kdy bude každodenní využití s celkovým nájezdem do 150 km, tak je cena 1 km 33 Kč. Mikrobusem bude k dispozici po celou dobu sedmidenního pobytu, proto je jedno místo v pobytu obsazeno pro řidiče, který bude mít zajištěnou i stravu.

6.2 Stravování

Stravování je zajištěno na první dva dny v hotelu David v Harrachově, zde je zařízená polopenze. Polopenze zahrnuje snídani formou bufetu a večeři o dvou chodech předkrm a hlavní jídlo. Další dva dny je rezervován hotel Grand v Tanvaldě, kde je počítáno s polopenzí. Snídaně je formou studeného a teplého bufetu a večeře mají dva chody též formou bufetu. Stravování v hotelu je ve vyhrazeném prostoru pro ubytované. Další tři dny je zajištěné ubytování v hotelu Ještěd, kde snídaně jsou také formou bufetu. Večeře obsahuje tříchodové menu, které se skládá z předkrmu, hlavní jídlo a zákusek.

6.3 Ubytování

Ubytování bude rozděleno do tří ubytovacích zařízení. První ubytování pro turisty je v hotelu David v Harrachově. Hotel je situován v centru města a umožňuje krásný

výhled na skokanské můstky a sjezdovku. Hotel je vhodný k individuální rekreaci, pro rodinnou dovolenou s dětmi i pro seniory. Služby a vybavení hotelu je 22 komfortně zařízených pokojů s vlastním sociálním zařízením. Pestrá nabídka služeb hotelu nabízí restauraci s terasou, wellness, recepci, směnárnu, společenskou místnost s krbem a kulečnickem, 2 letní terasy, Wi-Fi, prodej keramiky a upomínkových předmětů.

Další pobyt je v hotelu Grand v Tanvaldě, který se nachází 500 m od Železniční společnosti Tanvald o.p.s., kde je konečná stanice Ozubnicové tratě Tanvald – Desná – Kořenov – Harrachov – Szklarska Poreba (Polsko). Hotel Grand poskytuje ubytování v prostorných pokojích s vlastním sociálním zařízením. Uvedené ceny v tabulce jsou bez snídaně. Hotel nabízí spousta služeb pro hosty dle jejich potřeb. Hosté si mohou dokoupit snídani, která vychází 115 Kč za dospělé osobu, 80 Kč za dítě do 12 let. Děti od 3 do 12 let mají 50 % slevu na ubytování a děti do tří let bez nároku na lůžko mají ubytování zdarma. Poplatek za kočku nebo psa činí 100 Kč/noc. Pokoje** jsou vybaveny vlastním sociálním zařízením a ledničkou, u pokoje* je sociální zařízení přes chodbu.

Třetí část pobytu bude v hotelu Ještěd v Liberci. Délka tohoto pobytu jsou dvě noci. Hotel nabízí daleké výhledy do všech světových stran nebo pocit letu vesmírnou lodí. Ubytování na Ještědu je velkým zážitkem. Hotel poskytuje ubytování různého typu, které se odvíjí komfortem a cenou. Standardem každého pokoje je manželská postel „king size“, TV, telefon, umyvadlo, snídaně v ceně. Ceny pobytu za jednu noc začínají od 2000 Kč/noc. Přímo k hotelu jezdí lanová dráha, který je od výstupního místa vzdálen jen několik málo desítek metrů. Dolní stanice lanovky je velmi frekventovaně dostupná místní MHD nebo je zde možné i bezproblémově zaparkovat. Lanovku provozují České dráhy, a.s. Jízdní řád lanovky nahoru (Liberec – Ještěd) a dolu (Ještěd – Liberec) se nachází na webu ČD. Lanová dráha není při nepříznivých povětrnostních podmínkách v provozu.

6.4 Sedmidenní turistický program

Praktická část obsahuje návrh na sedmidenní pobyt v Libereckém kraji. Do turistického programu se přihlásilo 20 lidí. Na celých sedm dní je přidělený průvodce, který velmi dobře zná památky Libereckého kraje. V návrhu je popsán program na každý den.

Sraz je v sobotu v 9:00 hodin před Libereckým hlavním nádražím, kde celý pobyt začíná. Pronajatý minibus bude připraven na parkovišti, do kterého si turisté dají zavazadla na celý pobyt. Stravování v ubytovacích zařízeních je vždy polopenze s možností přípravy svačiny za poplatek. Před odjezdem, každý cestující dostane program na celých sedm dní pobytu.

6.4.1 První den

První den turistického pobytu začíná v sobotu v 9:00 hodin. Sraz je plánován před Libereckým hlavním nádražím, kde zároveň bude připraven minibus s řidičem a průvodcem po celou délku pobytu. Turisté si naskládají zavazadla na celou délku pobytu do minibusu. Po shromáždění všech zúčastněných se vyrazí směr Harrachov, kde je naplánována první návštěva technické památky Hornického muzea v Harrachově. Před návštěvou muzea se cestující ubytují v hotelu David, který je vzdálen 1,4 km od muzea. Po tom, co se výprava ubytuje, vyrazí se směr muzeum. Turisté mají dostatek času, na prohlídku muzeem, či zakoupení místních suvenýrů a v 14:00 hodin je prohlídka s místním průvodcem muzea. Návštěvníci se mohou pohybovat pouze po určené prohlídkové trase s ochrannou přilbou. K vidění je zde prohlídková štol, exponáty, včetně rudy vystavené v důlních vozech.

V roce 1947 byly mezi vrchy Ptačinec a Čertova hora v Krkonoších, nedaleko právě Harrachova, zahájeny průzkumné práce související s otevírkou barytového dolu. Vlastní těžba byla zahájena roku 1957, ukončena byla 1992 v souvislosti s celkovým útlumem těžby rudných surovin. Během těžby vznikl rozsáhlý systém štol s délkou asi 27 km.³⁵

³⁵ ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6.

V dnešní době je už většina dolu zatopena, zpřístupněno je tzv. štolové patro, ze kterého je vstup do slepé jámy, na níž je sedm podzemních pater. Nejnížší je v hloubce 350 m pod povrchem. Strojovna s těžním strojem včetně lanovnic je umístěna v podzemí dolu a nahrazuje obvyklou těžní věž. Dopravu v dole zajišťovala dráha s akumulátorovými lokomotivami. Ruda, která se zde těžila se využívala především v chemickém a hutním průmyslu. Baryt neboli Síran barnatý se používá jako plnivo v papírenském a gumárenském průmyslu, k výrobě ochranných omítek proti rentgenovému záření, ve sklářství a medicíně.³⁶

V roce 2003 bylo pro návštěvníky dolu otevřené štolové patro, kde byl vybudován asi 1 km dlouhý prohlídkový okruh. Trasa byla osvětlená elektrickým světlometem, zde byla rozmístěná razící technika, zachovala se i dobíjecí stanice důlních lokomotiv i část dráhy, po které se přepravovala vytěžená ruda. Návštěvníci si mohou prohlédnout také vybavení strojovny s elektrickým těžním strojem a klecemi. V prostorách bývalých zásobníků je instalována výstava o historii dolu s průvodcem trvá asi 1 hodinu. Aktuálním provozovatelem hornického muzea v Harrachově je místní firma Ados, a. s.³⁷

Obrázek 2: Hornický důl v Harrachově

Zdroj: www.hornicke-muzeum.cz

³⁶ ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6.

³⁷ *Hornické muzeum Harrachov* [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.hornicke-muzeum.eu/cs/historie.html>

Po ukončení prohlídky muzea se návštěvníci opět shromáždí před muzeem, odkud pěšky putují 1,5 km městem do ubytování hotelu David, kde stráví 2 noci.

6.4.2 Druhý den

Druhý den pobytu v Harrachově turisté navštíví sklárny a minipivovar Novosad, který je vzdálen od hotelu 1,7 km. Po příchodu do skláren mají návštěvníci plánovanou exkurzi, kde dostanou krátký výklad k historii sklárny, postup výroby, uvidí historickou brusírnu, vodní turbínu a muzeum skla.

Krkonošské město Harrachov proslavily hlavně sklárny a lyžování. Sklářskou huť založil počátkem 18. století E. Müller. Roku 1732 zde byly pořízeny dvě brusírny. V roce 1746 koupili huť Harrachové, kteří rozšířili sortiment o stále náročnější produkty, jako bylo sklo uranové, kompoziční nebo rubínové. Na počátku 20. století byla součástí provozu i brusírna, rytecká dílna, malírna nebo leptárna a harrachovské výrobky zaznamenávaly velké úspěchy na světových výstavách. V roce 1946 postihl huť a archiv již třetí, ničivý požár. V roce 1958 se sklárna stala součástí Novoborského podniku Crystalex, roku 1972 bylo otevřeno Muzeum skla. K významné technologické změně došlo v roce 1982, kdy byly vyměněny pece. V roce 1993 podnik koupil JUDr. F. Novosad, který v roce 2002 přistavěl ke sklárně minipivovar. Sklárna vyrábí luxusní nápojové sklo, užitkové sklo i křišťálové lustry. Významná je brusírna skla, jejíž stroje dodnes roztáčí transmise poháněná vodní turbínou od firmy Jos. Každý den probíhají ve sklárně exkurze do sklářského provozu, brusírny, pivovaru a muzea. Pivovar nabízí mimo jiné i pivní lázně. Harrachovské pivo získalo již několik významných ocenění, proto turisté mají možnost ochutnat místní pivo, případně zakoupit.³⁸

³⁸ ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přepravy, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6

Obrázek 3: Výrobna skla v Harrachově

Zdroj: www.sklarnaharrachov.cz

Ze skláren a pivovaru, mají turisté volný program po Harrachově. Mají možnost navštívit místní obchody, vyjít po turistické trase do hor (Sněžné jámy, Mumlavské vodopády a další). Nedílnou součástí Harrachova jsou lyžařské skokanské můstky, které vlastní, provozuje a udržuje společnost Klasický areál Harrachov. Areál velkých skokanských můstků na Čertově hoře je vybudován v letech 1978–1983. Na menších můstcích jsou pořádány skokanské lyžařské závody mezinárodní úrovně s certifikací Mezinárodní lyžařské federace (FIS). Den končí poslední nocí v hotelu David.³⁹

³⁹ *Sportovní areál Harrachov* [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.skiareal.com/cz/zima/skokanske-mustky-v-harrachove/>

Tabulka 2: Přehled na první dva dny pobytu

	1. den	2. den
Ubytování 2 noci v Hotelu David v Harrachově 2 x 1 320 Kč	Hornické muzeum Dospělí 130 Kč Děti do 15 let 80 Kč	Sklárna a minipivovar Dospělí 150 Kč Děti 7-17 let 40 Kč Do 6 let zdarma
	+ možnost zakoupení suvenýrů	+ možnost zakoupení místních pivních speciálů

Zdroj: Vlastní

6.4.3 Třetí den

Třetí den začíná snídaní v Hotelu David a v 9:30 hodin následuje cesta pronajatým minibusem do Tanvaldu, kterým pojedou pouze zavazadla turistů. Turisté putují pěšky 1,2 km k železnici odkud pojedou v 10:15 hodin „Zubačkou“ do Tanvaldu se zastávkou v Kořenově. V Kořenově si turisté projdou historické muzeum ozubnicové dráhy, která se nachází v budově bývalé železniční stanice Kořenov. V Kořenově též skupina turistů uvidí („allinclusive“) Výtopnu, Důlní železnici, jízdy historických autobusů na Jizerku a ražbu mincí.

Zubačka byla založena Vědeckotechnickou společností při železniční stanici Tanvald. Železniční stanice Tanvald, o.p.s. se zabývá záchranou a ochranou unikátního ozubnicového traťového úseku Tanvald – Desná – Kořenov – Harrachov. Mezi hlavní cíle společnosti je obnova historických lokomotiv i železničních vozidel a prostřednictvím nostalgických jízd historických souprav vytvořit unikátní turistickou nabídku pro veřejnost. Málokterá železnice je pestrá svým okolím, jak je jizerskohorsko-krkonošská železniční trať Harrachov-Tanvald. Ozubnicová trať je zajímavá jedinečným stavebním provedením, ale také svoji bohatou historií. Díky své historii se stala cílem cest pro obdivovatele železnice a historických technických památek z celé Evropy.⁴⁰

⁴⁰ VOKÁČ, Petr. Železniční památky Čech, Moravy a Slezska. Velké Přílepy: Olympia, 2017. ISBN 978-80-7376-467-8.

Ozubnicová trať neboli Zubačka je pouze částí trasy. Úsek měří 7 km a nachází se mezi Tanvaldem a Kořenovem, nachází se zde malebná krajina se skalisky a lesy kolem trati. Turisté projedou přes čtyři mosty, čtyři tunely, kde jeden z tunelů měří 940 m, tím je nejdelším jednokolejným tunelem v České republice.⁴¹

Samotná ozubnicová trať a její historie:

Ozubnicová trať je nejstrmější železniční tratí v České republice. Mezi Polubným a Kořenovem je vybavena dvoupásovou ozubnicí Abtova systému a s největším stoupáním 58 promile, tím překonává výškový rozdíl 235 metrů.

V době druhé světové války jezdil na trati dokonce mezinárodní rychlík Růbercoul v překladu Krakonoš. V této době byly na trati nasazovány parní lokomotivy bez ozubnicového kola, tedy pro čisté adhézní přenos tažné síly. Vážná železniční nehoda se stala v roce 1945, kdy se na spádu 53 promile po neúspěšném brždění převrátila z náspu 125 tun vážící německá parní lokomotiva. Po druhé světové válce se provoz tratě pozastavil. V 90. letech minulého století byla ozubnicová trať Tanvald – Kořenov prohlášena Ministerstvem kultury České republiky kulturní památkou.⁴²

⁴¹ VOKÁČ, Petr. *Železniční památky Čech, Moravy a Slezska*. Velké Přílepy: Olympia, 2017. ISBN 978-80-7376-467-8.

⁴² ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doły a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6

Obrázek 4: Zubačka na trase Tanvald-Kořenov

Zdroj: www.zubacka.cz

Po výstupu na konečné zastávce cestující nastoupí do pronajatého minibusu, odkud pojedou do hotelu Grand v Tanvaldu vzdáleného 4,5 km, kde stráví 2 noci. Po večeri dostanou instrukce na další den, který je čeká v Tanvaldu.

6.4.4 Čtvrtý den

Po snídani turisté vyráží 800 m podél řeky Kamenice na Malé vodní elektrárny. V 10:00 hodin je domluvený průvodce, který seznámí skupinu turistů s provozem a historií vodní elektrárny.

Význam a přínos tehdy se rozvíjející elektrifikace začali tehdejší majitelé si uvědomovat na počátku 20. století výstavbou malých vodních elektráren kolem řeky Desné a Kamenice. Vodní elektrárna stojí při levém břehu řeky Kamenice pod podjezdem železniční tratě Tanvald-Železný Brod. Samozřejmostí vodní elektrárny ke svému provozu je jez, z kterého se voda odvádí přivaděčem poblíž k vodní elektrárně, tak, aby se získal co největší výškový rozdíl mezi odtokem a přítokem vodní elektrárny.⁴³

⁴³ HLUŠIČKOVÁ, Hana, *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-043-8.

Pro vyrovnání rozdílů průtoku slouží věž, která je provedená jako reminiscence hradní hlásky. Provoz elektrárny je specifický, proto je délka přivaděčů dlouhá i stovky metrů a jsou buď otevřená nebo v podobě kamenného tunelu. Na konci dlouhých přivaděčů jsou česla, která zbavují vodu od veškerých nečistot a brání případnému nechtěnému pádu osob či zvířat do tlakového přivaděče. Přivaděč je z litinového potrubí, kterým pokračuje voda k oběžnému kolu vodní turbíny. Vodní turbíny jsou litinové odlitky vyrobené v Zurichu a jsou velmi dokonalé, jelikož se točí i po sto letech. Tyto turbíny jsou na tolik účinné, že ani v dnešní době, na rozdíl od spalovacího motoru se nedokáže ani s pomocí počítačů vyprojektovat dokonalejší. Voda, která protékla oběžným kolem, je nejkratším odpadním kanálem odvedena zpět do řeky. Tímto způsobem byl regulován do roku 1920 celý tok Desné i Kamenice v celé délce. Vodní elektrárny pracují stejně dnes jako tomu bylo před sto lety na území celého Mikroregionu Tanvaldsko. Většina elektráren je pod zemí, proto si většinou jejich existenci člověk neuvědomuje.⁴⁴

Obrázek 5: Malé vodní elektrárny na Tanvaldsku

Zdroj: www.severnicechy.info

⁴⁴ HLUŠIČKOVÁ, Hana, *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-043-8.

Vodní elektrárna patří mezi technické památky a náleží k ní interaktivní expozice Muzea energie ve Velkých Hamrech, vzdáleného 1,5 km od elektrárny. Zde si turisté mohou živě přestavit provoz a velikost turbíny.⁴⁵

V předvečerních hodinách se turisté vrací podél proudu řeky do ubytování hotelu Grand, kde na ně čeká večere s výkladem programu na další den.

Tabulka 3: Přehled na třetí a čtvrtý den pobytu

	3. den	4. den
Ubytování 2 noci v Hotelu Grand V Tanvaldu 2x 900 Kč	„Zubačkou z Harrachova do Tanvaldu“ Jízdné 260 Kč (allinclusive)	Malá vodní elektrárna Jednotné vstupné s výkladem 120 Kč
	+ možnost zakoupení suvenýrů	+ muzeum Energie 30 Kč

Zdroj: Vlastní

6.4.5 Pátý den

Pátý den po snídani se skupina shromáždí před hotelem a odtud v 9:00 hodin pojedou minibusem do Liberce, který je vzdálen 27 km. Zhruba v 9:40 hodin je plánovaný příjezd k významné technické památce, která se nachází v centru Liberce pod Sokolovským náměstím. Jedná se o největší Liberecký veřejný kryt určený kapacitně pro 1500 obyvatel, který byl schopen poskytnout ochranu před vlivem působení zbraní hromadného ničení, mezi tyto zbraně patří chemické, biologické a jaderné. Prohlídka krytu je plánovaná v 10:15 hodin, kde turisté navštíví většinu podzemních prostor, uvidí technické vybavení krytu, které zajišťuje ukrývající se lidem životní funkce a potřeby, jsou zde ukázány i názorné ukázky jeho použití.

⁴⁵ *Liberecký kraj* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/13384-male-vodni-elektrany-na-tanvaldsku.html>

Výstavba krytu začala koncem třicátých let minulého století ražbou patní štoly, kde bylo původním plánem zamýšleno silničního tunelu. Začátkem druhé světové války byla stavba krytu pozastavena. Práce pokračovali až o pět let později, kdy rozestavěný tunel byl použit jako základ pro vybudování velkokapacitního protiletectvého krytu. Tunel byl stále rozšiřován o nouzové výlezy, zabudování dieselových agregátů a instalaci vzduchotechniky. Do stavby bylo nasazeno kolem tisíce dělníků včetně válečných zajatců. Rozestavěný kryt byl přebudován na kryt protiatomový ve třetím stupni odolnosti. Poslední větší rekonstrukcí byla vodoinstalace a elektroinstalace provedená v roce 1976 a v této podobě uvidí turisté kryt v průběhu prohlídky.⁴⁶

Obrázek 6: Kryt civilní obrany Liberec

Zdroj: www.sever.rozhlas.cz

Po prohlídce 14:30 podzemního krytu se shromáždí turisté na Sokolovským náměstí a mohou využít k občerstvení restauraci Libereckou sokolovnu, která patří k výborným restauracím s bohatou nabídkou místního piva. V 16:00 hodin je plánovaný odjezd mikrobusem do části Liberce Horní Hanychov. Na parkovišti turisté opouští mikrobus, a jejich cesta povede 500 m ke kabinové lanové dráze na Ještěd. Mezitím, než skupina dojde ke kabinové lanovce a dojede nahoru k poslednímu ubytování výpravy na Ještěd, autobus dopraví zavazadla před hotel. Skupina se ubytuje na přidělených pokojích, následuje večeře a přečtení harmonogramu na další den.

⁴⁶ ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6

6.4.6 Šestý den

Turisté čeká po snídani odborný výklad místním provozním hotelu Ještěd, kde se dozví k historii Ještědu. V lednu 1907 byla slavnostně otevřena horská chata Ještěd, o kterou se dlouhá léta snažil Německý spolek. Kamenná stavba s dvaceti osmi metry vysokou vyhlídkovou věží zahrnovala hostinské pokoje, společenskou místnost, šenkovnu a noclehárnu.

V tu chvíli se chata stala oblíbeným místem spousty návštěvníků vrcholu nad Liberce. V roce 1963 horská chata při rozmrazování zamrzlého potrubí vyhořela. Po požáru se na vrchol Ještěd vydali místní projektanti, aby zhodnotili rozsah škody. Následně byla vyhlášena architektonická soutěž na podobu vysílače a hotelu s restaurací. Tehdy vyhrál soutěž architekt Karel Hubáček, který dokázal umístit vysílač i hotel s restaurací do jedné stavby. Roku 1966 byl položen základní kámen nového hotelu a vysílače. Na stavbě bylo použito několik nových materiálů a řešení, které bylo v budoucnu použito i na stavbách u nás v ČR i ve světě. Projekt Ještěd jako jediná stavba v zemi dostal prestižní ocenění Cenu Augusta Perreta. Předání ocenění Karlu Hubáčkovi mělo dojít v Buenos Aires. Bohužel mu státní režim na poslední chvíli zakázal vycestovat. Nová stavba na Ještědu je dokončena v roce 1973 a byla předána veřejnosti. Od té doby docházelo k mnoha výměnám majitelů a v roce 1996 na Ještědu začíná působit společnost Ještěd spol. s.r.o., která hotel s restaurací provozuje do dnes. 26. března 1998 je Ještěd Ministerstvem kultury zapsán mezi kulturní památky České republiky.

Celý objekt v roce 2000 kupují České radiokomunikace a.s. a pronajímají stejnému nájemci. V roce 2006 je Ještěd prohlášen za národní kulturní památku ČR.⁴⁷

Po přednášce o Ještědu skupina návštěvníků má možnost projít si celý objekt a užít daleké výhledy do všech světových stran. Ubytování na Ještědu je velkým zážitkem nejen tohoto turistického programu návštěvníků.

⁴⁷ JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd: Phenomenon Ještěd = Phänomen Ještěd*. 2., rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, c2008. ISBN 978-80-254-2225-0.

Obrázek 7: Restaurace Ještěd

Zdroj: www.jested.cz

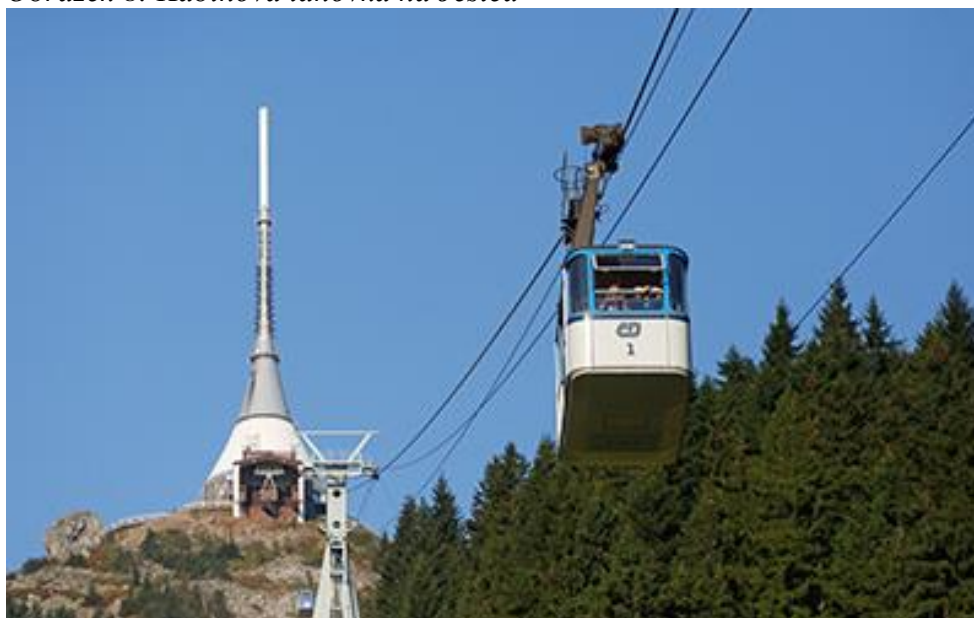
V odpoledních hodinách se skupina přesune ke kabinové lanové dráze, která vede nad sjezdovkou přímo k hotelu. V letním období je možnost vypůjčení horských tříkolek a sjet si sjezdovku na tříkolkách, které zvládne ovládat úplně každý. Turisté dostanou na výběr, zda využijí ke sjezdu tříkolku, pěšky po sjezdovce nebo serpentýnami po silnici, nebo využijí možnosti kabinové lanové dráhy. Lanová dráha je známou technickou památkou Liberce, výklad pro skupinu turistů podá provozovatel lanovky dole v počáteční stanici Horní Hanychov.

Dvoukabinová dráha Liberec, konkrétně Horní Hanychov – Ještěd, která je v provozu od 27. června roku 1933, je naší druhou nejstarší osobní visutou lanovkou.⁴⁸

⁴⁸ ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6

První je Jánské lázně – Černá hora, která však již neexistuje ve své původní podobě a ani není na původním místě). V současnosti je poslední lanovkou provozovanou Českými drahami. První návrh na stavbu se objevil v roce 1924. Výstavbou byly pověřeny Československé státní dráhy, poté když získaly do svého vlastnictví příslušné pozemky pod tratí a v místech budoucích stanic, zadaly stavbu chrudimské firmě pana Wiesnera, která v roce 1932 zahájila výstavbu. Trať měla délku 1 183 m a její výškový rozdíl překonávala 400 m. Lanovka prošla rekonstrukcí v letech 1971–1975 opět chrudimskou firmou, kdy byla lanovka prodloužena na 1 188 m. Rekonstrukce nahradila dvojici podpěr za podpěru jedinou a byla zdvojnásobena rychlost provozu i výkon motoru.⁴⁹

Obrázek 8: Kabinová lanovka na Ještěd

Zdroj: www.lanovka-jested.cz

Jelikož je objekt s lanovou dráhou velký s pestrou historií, tak tím tento den končí a skupina stráví poslední noc v hotelu Ještěd.

⁴⁹ ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6

Tabulka 4: Přehled na pátý a šestý den pobytu

	1. den	2. den	Kabinová
Ubytování 2 noci v Hotelu Ještěd V Liberci	Kryt civilní obrany Dospělý 50 Kč Děti do 15 let 30 Kč	Kabinová lanovka na Ještěd (jednosměrná) Dospělý 110 Kč Děti 6-15 let 60Kč	lanovka na Ještěd (zpáteční)
	2x 2 000 Kč + možnost občerstvení v Liberecké sokolovně	+ horské tříkolky 90 Kč/osoba	Dospělý 170 Kč Děti 6-15 let 90 Kč

Zdroj: Vlastní

6.4.7 Sedmý den

Pátek je den, kdy turistický pobyt končí a skupina zavítá na poslední technickou památku do Kryštofova Údolí vzdáleného 16 km od hotelu Ještěd. Po snídani si turisté sbalí své věci a nastoupí do pronajatého mikrobusu a vyrazí k poslední zastávce. Poslední zastávkou je obec s hezkou krajinou a třetím orlojem v České republice. Orloj představí turistům přímo stavitel Martin Chaloupka. Tato stavba je významným přínosem pro rozvoj cestovního ruchu v obci. Orloj není klasický astronomický přístroj, i když tvůrci některé pozdější úpravy nevyklučují. Jedná se o orloj s 22 řezbovanými figurkami, ze kterých je 18 pohyblivých. Mezi výklenky sv. Barbory a sv. Kryštofem jsou věžní hodiny. Pod hodinami je ponocný, který zvedáním trubky zahajuje v celou hodinu do chodu pohyblivé figurky.

Pod umístěním ponocného je reliefní luneta, která představuje život na vesnici, kde jsou umístěny 4 pohyblivé figurky. Následně dochází k otevření oken a prochází v pohybu procesí dvanácti apoštolů. Zajímavostí orloje je, že některé figurky mají své patrony, například Jiřina Bohdalová, Jiří Lábus a Martin Dejdar.⁵⁰

⁵⁰ *Kryštofovo Údolí* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.krystofovoudoli.eu/turisticke-informace/zajimavosti/orloj/>

Jižní stranu orloje zkrášlují sluneční hodiny. Orloj v Kryštofově údolí je pro dobrovolné vstupné na údržbu orloje a slunečních hodin.⁵¹

Obrázek 9: Orloj v Kryštofově Údolí

Zdroj: www.krystofovoudoli.eu

Nádhernou stavbou Kryštofova Údolí je viadukt, který stavěla italská firma, kolem roku 1898. Trať vede z Teplitz-Schonau (Teplice) do Reichenberg (Liberec). Historický viadukt je v nejvyšší části 30 metrů vysoký a 198 m dlouhý, vyústuje do 800 m dlouhého tunelu, který vede do sousední obce Křížany. Zajímavostí je, že je stavěný do oblouku, kde oblouk je dlouhý 127 m a má 10 opěrných sloupů. Stavba byla velmi náročná, ale za dva roky byla trať z Teplíc do Liberce dokončena.⁵²

⁵¹ *Kryštofovo Údolí* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.krystofovoudoli.eu/turisticke-informace/zajimavosti/orloj/>

⁵² *Kryštofovo Údolí* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.krystofovoudoli.eu/turisticke-informace/zajimavosti/viadukt-zeleznice/>

Obrázek 10: Železniční viadukt v Kryštofově Údolí

Zdroj: www.krystofovoudoli.eu

V 13:00 hodin je odjezd z Kryštofova Údolí do Liberce k hlavnímu nádraží, kde výprava začínala. Turisté si vezmou svá zavazadla, poděkují řidičovi za přiblížení k cílům cesty a průvodci za perfektní organizaci pobytu.

6.5 Kalkulace nákladů

Na turistický pobyt se přihlásilo 20 dospělých lidí bez dětí. Celková cena za ubytování činí 86 400 Kč včetně rekreačních poplatků. Náklady stravování u všech tří ubytování byla polopenze a celková částka vychází 24 000 Kč. Pronájem autobusu od dopravce p. Boukala je 4 158 Kč + parkovné 1 450 Kč + parkovací karta 500 Kč. Celková cena vstupného včetně výkladů činí 18 800 Kč. Průvodce po celých sedm dní pobytu je 3 500 Kč. Celková cena pobytu pro 20 osob vychází 138 808 Kč. Cena nákladů na osobu je 6 940 Kč. Cena pro osobu na 7 dní včetně nocí, která zahrnuje i zisk pro pořadatele pobytu vychází 7 500 Kč. Zisk ze zájezdu činí 11 200 Kč.

6.5.1 Náklady-ubytování

Ubytování v Harrachově v hotelu David je na 2 noci pro 20 lidí, kde budou rezervovány dvoulůžkové pokoje pro 2 osoby. Cena tohoto hotelu vychází 1 320 Kč/noc/pokoj, celkem 26 400 Kč. Druhé ubytování v Tanvaldu v hotelu Grand

těž na 2 noci pro 20 lidí, zde jsou také dvoulůžkové pokoje pro 2 osoby, jejichž cena je 900 Kč/noc/pokoj, celkem 18 000 Kč. Třetím ubytováním je hotel Ještěd, jedná se zde také o dvoulůžkové pokoje pro 2 osoby, cena pokoje na jednu noc je 2 000 Kč, celkem 40 000 Kč. Před hotelem Ještěd se musí počítat s parkovací kartou v ceně 500 Kč. V ceně ubytování je zahrnutý rekreační poplatek. Celková cena za ubytování vychází 84 400 Kč.

6.5.2 Náklady-stravování

V každém ubytování je počítáno s polopenzí. V Harrachově v hotelu David vychází polopenze 300 Kč/den/osoba. V Tanvaldu v hotelu Grand stojí stravné 400 Kč/den/osoba a v hotelu Ještěd vychází stravování 500 Kč/den/osoba. Celkem za stravování vychází cena 24 000 Kč.

6.5.3 Náklady-doprava

Náklady na pronajatý autobus jsou 33 Kč/1 km. Za celý pobyt je ujetých kilometrů 126 km. Řidič, který je po celou dobu pobytu k dispozici má hrazené ubytování i stravu, po domluvě s dopravou se čekání řidiče nebude zvlášť počítat. Parkovné za všechny využití dny mikrobuse činí 1 450 Kč. Celkové náklady za dopravu vychází 4 158 Kč.

6.5.4 Náklady na dny dle programu

Cena na osobu na celý pobyt činí 940 Kč. Cena platí pro vstupy do technických památek podle plánu. Celková cena dle programu pro 20 osob vychází 18 800 Kč. Součástí pobytu jsou služby průvodce, který má hrazené stravování, ubytování a vstupenky za celý pobyt, cena činí 3 500 Kč.

7 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo využití technických památek pro rozvoj cestovního ruchu v Libereckém kraji. Dalším cílem práce byla charakteristika cestovního ruchu, vymezení jeho definic, typologie a organizace cestovního ruchu. V práci je popsán i pohled z ekonomického hlediska, který ukazuje, že nárůst příjmů ze zahraničního cestovního ruchu má tendenci rostoucí a vrcholí v roce 2018, kde příjmy dosahují 7,442 mld USD.

V České republice má cestovní ruch velký potenciál, a to díky obecně velké návštěvnosti. V roce 2019 se pouze v hromadných ubytovacích zařízeních ubytovalo v různých krajích ČR 21 998 000 turistů z toho nerezidenti 10 891 000 a 11 097 000 rezidentů. Rok 2020 byl pro většinu nejen evropských států velkým zlomem, z důvodu výskytu koronaviru SARS-CoV-2. Světová zdravotnická organizace prohlásila 11. března 2020 rozsáhlé onemocnění za pandemii. Dle uvedených statistik (ČSU) se v roce 2019 ubytovalo 14,65 milionu zahraničních turistů včetně hromadných ubytovacích zařízení, soukromé ubytování nebo u příbuzných a přátel. Domácích turistů včetně všech druhů ubytování, jako u zahraničních, je 32,29 milionu. Pandemický rok 2020 znamenal výrazný pokles ubytovaných a dosáhl 10,8 milionu hostů. Rezidentů se ubytovalo 8 milionu a nerezidentů 2,8 milionu.

Praktická část se zaměřuje na technické památky. Popisované památky obsahují historii a možnosti jejich využití. V této části je navržena sedmidenní turistická trasa, kde je navštíveno 9 technických památek v regionu Libereckého kraje. Sedmidenní turistický pobyt je pro 20 dospělých osob. Součástí pobytu bylo ubytování, stravování, doprava a každodenní plán po technických památkách. Turistický pobyt se skládá z oblíbených míst, které dokáží nalákat domácí i zahraniční návštěvníky, ale i méně známých míst, která by zasloužila větší pozornost návštěvníků. Navržený turistický pobyt je pro určitý okruh osob, kteří by se rádi dozvěděli něco nového o zmiňovaných technických památkách v Libereckém kraji.

8 Seznam použité literatury

BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

HLUŠIČKOVÁ, Hana, *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-043-8.

INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: (základy)*. Vyd. 2., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0

JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd: Phenomenon Ještěd = Phänomen Ještěd*. 2., rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, c2008. ISBN 978-80-254-2225-0.

KARPAŠ, Roman. *Kniha o Liberci*. 2., dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004. ISBN 80-86761-13-4.

MALÁ, V. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0439-1

MELANOVÁ, Miloslava, Rudolf ANDĚL, Robert KVAČEK, Markéta LHOTOVÁ, Kateřina PORTMANN a Milan SVOBODA. *Liberec*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-484-3.

Milan SVOBODA. *Liberec*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. Dějiny českých, moravských a slezských měst. ISBN 978-80-7422-484-3

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.

PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-29-5.

PŮTOVÁ, Barbora. *Antropologie turismu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4354-0.

Statistická ročenka Libereckého kraje: Statistical yearbook of the Liberecký Region. Liberec: Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec, [2001]-. Souborné informace. ISBN 978-80-250-2939-8.

ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Technické památky České republiky: mosty, železnice, přehrady, elektrárny, mlýny, opevnění, sklárny, doly a další*. Olomouc: Rubico, 2012. Naše země. ISBN 978-80-7346-141-6.

UNWTO Tourism Highlights: 2019 Edition, UNWTO 2019, Madrid, ISBN: 978-92-844-2114-5

VOKÁČ, Petr. *Železniční památky Čech, Moravy a Slezska*. Velké Přílepy: Olympia, 2017. Navštivte. ISBN 978-80-7376-467-8.

9 Seznam internetových zdrojů

Dálnice D35 [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <http://www.dalnice-d35.cz/>

Hornické muzeum Harrachov [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.hornicke-muzeum.eu/cs/historie.html>

Kryštofovo Údolí [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.krystofovoudoli.eu/turisticke-informace/zajimavosti/orloj/>

Kryštofovo Údolí [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.krystofovoudoli.eu/turisticke-informace/zajimavosti/viadukt-zeleznice/>

Liberecký kraj [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/13384-male-vodni-elektrarny-na-tanvaldsku.html>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/ucast-v-mezinarodnich-organizacich/svetova-organizace-cestovniho-ruchu-\(unwto\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/mezinarodni-spoluprace/ucast-v-mezinarodnich-organizacich/svetova-organizace-cestovniho-ruchu-(unwto))

Vývoj české ekonomiky [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ff0036b2ba>

Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/d8002aaa29>

Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-libereckeho-kraje-2020>

Sportovní areál Harrachov [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.skiareal.com/cz/zima/skokanske-mustky-v-harrachove/>

Z dopravy.cz [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://zdopravy.cz/dalsi-tlak-na-rychlejsi-zeleznici-praha-liberec-regionalni-politici-tri-zemi-chystaji-memorandum-75108/>

10 Přílohy

Tabulka 5: Ceník ubytování v Hotelu Grand v Tanvaldě včetně DPH

	1 lůžkový pokoj	2 lůžkový pokoj	3 lůžkový pokoj	4 lůžkový pokoj
1 noc/pokoj**	750 Kč	980 Kč	1350 Kč	1600 Kč
2 a více/pokoj**	700 Kč/noc	900 Kč/noc	1100 Kč/noc	1400 Kč/noc
1 noc/pokoj*	350 Kč	600 Kč		
2 a více/pokoj*	250 Kč/noc	400 Kč/noc		

Zdroj: <http://www.hotelgrand.cz/cz-ubytovani-v18/>

Tabulka 6: Nabídka ubytování v Hotelu David v Harrachově

22 pokojů s vlastním sociálním zařízením, sejfem a balkónem	
7 pokojů typ 3/2	3 lůžka + 2 přistýlky
5 pokojů typ 2/2	2 lůžka + 2 přistýlky
10 pokojů typ 2/1	2 lůžka + 1 přistýlka

Zdroj: <https://www.davidhotel.cz/hotel.html>

Tabulka 7: Nabídka ubytování v hotelu Ještěd (ceny s DPH)

	Apartmá	Comfort	Retro	Economy	Family	Director
Vybavení:	manželská postel	manželská postel	manželská postel	manželská postel	2x manželská postel	manželská postel
	vana	sprcha	sprcha	televize	2x přistýlka	sprcha
	WC	WC	WC	umyvadlo	společná sprcha	WC
	bidet	televize	televize		WC	televize
	televize	minibar			televize	minibar
	minibar	trezor			minibar	trezor
	trezor				trezor	
	Cena:	od 5 100 Kč	od 3 500 Kč	od 3 500 Kč	od 2 000 Kč	od 8 600 Kč

Zdroj: <https://www.jested.cz/cs/hotel>

Tabulka 8: Ceník dopravy pro BUS MERCEDES-BENZ SPRINTER 519 CDI 20 osob

BUS MERCEDES-BENZ SPRINTER 519 CDI 20 osob				
		Bez DPH	DPH 21 %	CELKEM
Do 75 Km	paušál	2.066 Kč	434 Kč	2.500 Kč
Do 150 Km	1 Km	27,30 Kč	5,70 Kč	33 Kč
Nad 150 Km	1 Km	25,60 Kč	5,40 Kč	31 Kč

Zdroj: <https://boukal.estranky.cz/clanky/cenik.html>